

B.227
941.98.673

KATALOG

PRZEDMIOTÓW

Biblioteka Instytutu
Archeologii i Etnologii PAN

0010867

WYSTAWY ETNOGRAFICZNEJ

Oddziału Czarnohorskiego, Tow. Tatrzańskiego

obejmującej

POWIATY: KOŁOMYJSKI, KOSSOWSKI, ŚNIATYŃSKI,
HORODEŃSKI, ZALESZCZYCKI I FORSZCZOWSKI

połączonej

z wystawą płodów górskich

która zaszczycona obecnością

NAJJAŚNIEJSZEGO CESARZA I KRÓLA

Franciszka Józefa I.

otwartą została w dniu 15 września 1880 roku

w **Kołomyi.**

~ Cena 10 centów ~

L W Ó W.

CZCIONKAMI Drukarni Ludowej

plac Bernardyński nr. 7.

1880.

B 227

B. 227

Wystawa obejmuje:

- A) Wyroby o ile takowe znajdują się w obrębie oddziału Czarnohorskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, i o ile w zakres etnografii wchodzi, oraz zabytki dawne i przedhistoryczne.
- B) Konie, bydło i płody górskie.

DZIAŁ A.

W y r o b y .

GRUPA 1. Wyroby z wełny, lnu i konopi.

Z Kołomyjskiego:

Sukno różnej barwy, nici wełniane, koce i werety, przędza konopna i gruba, ręczniki, płótno, obrusy (skatry). Model warsztatu tkackiego z Książdwoza.

Z Kossowskiego:

Wełna biała, czarna i farbowana, sukno w różnej barwie, sukno z szerści koziej, koce (liznyki), dywany i chodniki wełniane, werety, worki (besahy), torby (tajstry), taśmy, obrusy (skatry), warsztat tkacki z Żabiego, kądziele i wrzeciona z Kosmacza.

Z Horodeńskiego:

Tkanina 30 metrów długa z Czortowca (wyrób Mikulskiego), tajstry, obrusy (skaterki), besahy.

Z Zaleszczyckiego:

Zwój wełny, sakwa, poszewka na poduszkę, ręcznik, wereta na łóżko.

Z Borszczowskiego:

Werety płócienne i wełniane z całym usłaniem łóżka.

GRUPA 2. Ubrania i stroje.

Z Kołomyjskiego:

a) pojedyncze części ubrania męskiego:

Kapelusze słomiane, czapki, koszula, kołnierz, serdaki, pasy (pojasy), spodnie, rękawice wełniane, chodaki, buty (męskie i kobiece) czarne, żółte i czerwone, dzio-
beńki (torebki na pasach czerwonych).

b) pojedyncze części ubrania kobiecego:

Ubrania na głowę dziewczyny, naczółka ślubne, peremitki z wyszyciem (zabor), czepiec i rańtuch, chustki na głowę, koszule, wstawki u koszul (płeczyki), korale, obhortki czyli foty, zapaski, pasy (pojasy), krajki, powijacz, buciki dziewczyny z Myszyzna. Żupanik i kapota dawna z Berezowa.

c) całkowite ubiory:

1) Dziewczyna i 2) parobek z Zahajpola (na manekinie); 3) ubiór męski i 4) kobiecy z Berezowa wyżnego; 5) ubiór weselny dziewczyny z Myszyzna (na manekinie); 6) i 7) ubiór męski i kobiecy z Kniaźdwora.

Z Kossowskiego:

a) pojedyncze części ubioru męskiego:

Kapelusze (kresanie) polskie i węgierskie, kapelusze słomiane, czapki i kuczmy różne (zwane kłapanie, szłyk, kapuza, dżumera), koszule, kamizelka czerwona z Kosmacza, kołnierze męskie, chustki na szyję, pasy skórzane (czeres, remeń) i sprzączki do nich, blaszki (kilci) do ubrania pasów, pasy (pojasy) wełniane, serdaki, sierak z Kut, sierak cygański, serdaki czarne (bajbaraki), kieptary (krótkie kożuszki), bundy, gugle (zarzutka, płaszczyk) z Kosmacza, spodnie (haczi) białe, czarne i czerwone, kapezory (kamasze) buty czarne, żółte i czerwone, postoły z wołokami i kapezorami z Kosmacza, rękawice, dziobnie i dziobeńki (torby włóczkowe na czerwonych paskach).

b) pojedyncze części ubioru kobiecego:

Ubrania na głowę dziewcząt (zwane zgarda), zapletki i kistki, naczółka, paciorki, klamerki na szyję (czeprahy), rańtuchy i zabory przy rańtuchach (peremitkach), chustki na szyję i głowę, koszule z wstawkami i wstawki, obhortki, zapaski, pojasy (pasy), poprużki (okrajki), suknia, podbijak (serdak kobiecy), kapecie i opeńki na nogi.

c) całkowite ubiory:

1) i 2) Ubiór męski i kobiecy z Żabiego; 3) i 4) ubiór męski i kobiecy mieszczan z Kossowa; 5) i 6) ubiór męski i kobiecy mieszczan z Kut; 7) i 8) ubiór męski i kobiecy z Kosmacza.

Z Horodeńskiego :

a) pojedyncze części ubioru męskiego :

Serdaki z Czortowca i Tyszkowiec, spodnie zimowe (chołoznie), rękawice, pas wełniany męski (pojas). Obzrywki do koszul męskich (w albumie p. Przybysławskiego).

b) pojedyncze części ubioru kobiecego :

Wstawki do koszul (w albumie p. Przybysławskiego). Rańtuchy (peremitki), czepiec pod peremitkę, foty wełniane pojedyncze i podwójne, paciorki, pasy kobiety ozdobne (czercziety) i proste.

c) całkowite ubiory :

1), 2), 3), 4) Ubiór parobka i dziewczki w stroju weselnym, oraz gospodarza i niewiasty w stroju odświętnym z Czortowca (na manekinie); 5) i 6) ubiór z Serafiniec dla mężczyzny: (pas rzemienny, spodnie i kamizelka), dla kobiety: (czapeczka pod chustką, rańtuch, spodnica, gorset, fartuch i koszula); 7) ubiór dziewczki z Jasieniowa polnego.

Z Sniatyńskiego :

a) pojedyncze części ubioru męskiego :

Kapelusze słomiane z Zabłotowa, kieptar, kozuch, kołnierze, buty, dziobeńki, sznur do serdaka, buty czarne, dziobeńki.

b) pojedyncze części ubioru kobiecego :

Peremitki, gierdany (ubranie głowy u dziewcząt), obhortki, zapaski, wstawki do koszul (płeczyki), krajki, buty czarne i żółte.

Z Zaleszczyckiego :

a) pojedyncze części ubioru męskiego:

Obszywki do koszul męskich (w albumie p. Przybysławskiego).

b) pojedyncze części ubioru kobiecego:

Zabory do peremitek i wstawki do koszul (w albumie p. Przybysławskiego). Rańtuchy (peremitki) haftowane.

c) całkowite ubiory:

1) ubiór dziewczki; 2) niewiasty; 3) parobka; 4) zimowy chłopca ze starych Zaleszczyk i bliskich wsi: Dobrowlany, Zerzawa, Pieczarna (na manekinach).

Z Borszczowskiego :

a) pojedyncze części ubioru męskiego:

Plecionka na kapelusz, opończa stara i nowa, koszula, krajka.

b) pojedyncze części ubioru kobiecego:

Spodnica zimowa wełniana, koszule, wstawki do koszul (płeczyki), fota wełniana, horbotka, opończa, letnik, zapaska, krajka.

c) całkowite ubiory:

1) Ubiór męski i 2) kobiecy z Iwanowa i Wałkowic pod Skałą; 3) ubiór dziewczki z Dźwinogrona; 4) ubiór męski i 5) kobiecy z Sapohowa.

GRUPA 3. Kuśnierstwo.

Z Kołomyjskiego:

Skóry baranie wyprawne i skóra z dzika.

Z Kossowskiego:

Skóry wyprawne baranie (smuszki, czarne, białe, siwe), niedźwiedzie, wilcze, z borsuka, kuny, wiewiorki, zbika, rysia, wydry, bordiuby, kozie i sarnie.

Z Horodeńskiego:

Skóry z dzika, kozła, lisa, borsuka, kuny i zająca (z Unia).

GRUPA 4. Wyroby różne ozdobne.

Z Kołomyjskiego:

Laski (laska b. wójta z Berezowa), toporki, krzyżki mosiężne, łańcuszki, madalioniaki, pierścionki, fajki, tabakierki i tytonierki z kory brzozonej.

Z Kossowskiego:

Toporki huculskie drewniane z siekierką drewnianą lub mosiężną, oraz całe mosiężne lub mosiężnymi ćwieczkami i blaszką obijane (rączki ich są głównie roboty Jurka Skriblaka), kielefy (keilhof), blaszki do obijania toporów i kielefów, laski drewniane, (jedna żyłowana drucikami i cyną, inne mosiężnymi obijane blaszkami) harapy, cybuszki, łańcuszki do cybuszków, fajki, przetyczki (protyczki) do fajek, cygarniczki drutem i bla-

szkami zdobne i bez ozdób, noże i widelce, igielniczki, pierścionki bakfonowe, mosiężne i drewniane, sprzączki i klamerki (czeprały), krzyżyki mosiężne (na szyję i inne), krzesidła (ogniwka ze skałką), moszenki (torebki skórzane na pieniądze lub tytoń).

W grupie tej odznacza się osobna kolekcya tych przedmiotów p. Bogdana Bohosiewicza.

GRUPA 5. Bednarstwo.

Z Kołomyjskiego:

Koryta (niecki) żłobione z Tekuczy.

Z Kossowskiego:

Bodnie z nakrywami, balije, konewki, sagany, cebrzyki, konewki i koneweczki z nakrywkami, beczułki, baryłki, berbenice, faski, cebry i cebrzyki, szafliki, koryta (niecki), dojnice, głównie z Zabiego, Kosmacza, Akreszor i Brustur.

Z Borszczowskiego:

Beczółka, berbenica, faska, ceber i cebrzyk, 2 korytka (niecki), przetaki z Sapohowa i Borszczowa. (Tu wyrabiają naczynia te prawie wyłącznie z drzewa dębowego).

GRUPA 6. Wyroby toczone.

Z Kołomyjskiego:

Czerpak, chochła, chochelki, łyżki, łyżka i widelce do sałaty, z Kniaźdwora i Jabłonowa.

Z Kossowskiego:

Baryłeczki (ozdobne w kolekcji p. Bohosiewicza), miski i miseczki, łyżki i łyżeczki, chochle i chochelki, czarki na masło, rakwy (na masło), bukłak v. bokłasz rzeźbiony (manierka), krzyżyki drewniane, trójca (świecznik huculski), kieliszek, tabakiery, koneweczki, wałka drewniana, czarka. Zbiór łyżek z obrazowem przedstawieniem ich wyrobu z Prokurawy. Tokarnia ludowa używana w lasach (rysunek).

Przedmioty te wyrabiane są po większej części w górach z drzewa jałowcowego; celuje w tego rodzaju wyrobie Jurko Skriblak z Jaworowa.

GRUPA 7. Wyroby garncarskie.*Z Kołomyjskiego:*

Naczynia, garnki, kuliszerniki, makutry i t. d. z Kułaczkowiec.

Z Kossowskiego:

Piec kaflowy do pokoju, takież do izby huculskiej (komin) wystawiony przez Alex. Bachmińskiego w Kossowie. Tegoż naczynia, jak: misy, miski, lichtarze, dzbanki, kołacze (manierki), barany (na kwiaty), talerze, miednice, wazoniki. Naczynia gliniane z Kut, Pistynia i Kossowa.

Z Sniatyńskiego:

Naczynia ze Śniatyna.

Z Borszczowa:

Naczynia z Sapohowa; kuliszarnik, dzbanek, garnek, hładuszczyk, miska, miseczka, bliźniaki, makutra. Naczynia z Borszczowa.

GRUPA 8. Wyroby serów i nabiału (u Hucułów).*Z Kossowskiego:*

Bryndze, bundze, wurda, wikar, huślanka, żętyca. Przytem przyrządy, cedzidła, gleg, przyrząd do gotowania mleka i t. d.

GRUPA 9. Wyroby ormiańskie.*Z Kossowskiego (z Kut):*

Wędzonka (z koziny), salcesony (pastrama), pascha ormiańska (katha), churut (gomółki), mydło.

Siodło (thamk) i terlica, rzemień v. pas (chaisz), spodnie skórzane (myszyny), skórki safianowe, białe, czerwone i żółte.

GRUPA 10. Modele chat z obejściem i sprzęty domowe.*Z Kołomyjskiego:*

Modele obrogu i kosznicy na kukurudzę z Zahajpola, kosze na kukurudzę, kosze różne, stół i skrzynia z Rungur, krzesła składane, szczotki, derhawka (do przędzy), kociuby.

Z Kossowskiego:

Modele: chaty huculskiej zamożnej z obejściem i kolesznią, chaty biedniejszej, młyna z foluszem, olejni i stępy za staraniem p. J. Gregerowicza wyrobione przez Sucharczuka w Żabiu. Kufry z kiedryny (drzewa) i skrzynie z Żabiego, Kosmacza. Miśnik (szafa do misek), łyżnik (skład łyżek) i stół weselny z Kosmacza, żarna, szczotki.

Z Horodeńskiego:

Zamki drewniane z Czerniatyna i Horodenki, szczotka (derhawka) do czesania przędzy z Jakobówki.

Z Sniatyńskiego:

Zamek drewniany z Dzurowa, derhawki.

Z Borszczowskiego:

Miotelki od kurzu z trawy zrobione.

GRUPA 11. Narzędzia gospodarskie.*Z Kołomyjskiego:*

Wozy z Berezowa i Kniaźdwora, sanie, koła obodowe, jarzma, pługi (pług i brona staroświeckie z Berezowa), łopaty, wijaczki, grabie.

Z Kossowskiego:

Huculski pług, brona, grabie i widły z Żabiego, kosy (1 z przyrządami).

Z Horodeńskiego :

Żarna dawne z Uniża, cepy, grale.

Z Sniatyńskiego :

Modele (z Nowosielicy) brony, pług, sań, foluszu, snowarki, grabi, samotoki i sieczkarni. Z Dżurowa: stępa, sanie, taczki, kałatawka, miedlica, grale, ul, kółka i motowidło.

Z Borszczowskiego :

Z Sapohowa: pług, brona, jarzmo, kosa z grabkami, sierp, grabie, grali i widły.

GRUPA 12. Przyrządy na konia.*Z Kossowskiego :*

Strzemiona drewniane proste i ozdobne, ostrogi, popręgi z wełny, poprzeczki, siodła, terlice, uzdeczki i siodło huculskie z całym rzędem.

GRUPA 13. Wyroby myśliwskie.*Z Kołomyjskiego :*

Pistoletowe lufy mosiężne z Tekuczy.

Z Kossowskiego :

Pistolety mosiężne nowe i stare, strzelby staroświeckie, nogi i rożki sarnie i jelenie do wieszania

strzelb, rożki do prochu, kubki na proch, porosznice zdobne, sprzączki i blaszki do porosznic.

GRUPA 14. Ryby i narzędzia rybołówstwa.

Z Kołomyjskiego i innych powiatów:

Ryby Prutu, Czeremorza i Dniestru w słojach przechowane przez prof. L. Wajgla.

Z Kossowskiego:

Żelazne widełka (ostrzy) do bicia ryb przy świetle, inne do bicia ich na płytkiej górskiej wodzie, straszyno do wypędzania głowacza z wodospadów.

Z Horodeńskiego:

Czółno rybackie z wiosłem i innymi przyrządami, włok (wołok), sieci (syty), czerpak, fatka, węgierz (wersza) z kluczką, oście (osty) do przebijania ryb, z Uniża nad Dniestrem.

Z Zaleszczyckiego:

Czółno z wiosłem, sieć, kosz (wersza).

GRUPA 15. Narzędzia muzyczne.

Z Kossowskiego:

Kobzy (dudy), trembity czyli tuby, piszczałki (sopiłki), fujary (duże sopiłki), skrzypce, cymbały.

Z Horodeńskiego:

Lira kupiona na praznyku w Czortowcu od ślepego dziada.

Z Zaleszczyckiego:

Lira kupiona od dziada.

GRUPA 16. Przedmioty odnoszące się do obrzędów i opisy.

Z Kołomyjskiego:

4 wianki z dożynków i derewce przy weselach z Zabajpola. Korowaje weselne z derewcem z Książdwora i Peczenizyna. Model cerkwi z Książdwora.

Z Kossowskiego:

Obraz (z drzewa) z Żabiego. Paskowie (puszka z drzewa do paschy) z Kosmacza. Krzyż i dwa pastorały z Żabiego.

Z Zaleszczyckiego:

Krzyże drewniane (polski i ruski).

Z Horodeńskiego:

Korowaj weselny z derewcem z Czortowca.

Z dzieł złożono: Roczniki Towarzystwa Tatrzańskiego. — Historya miasta Kołomyi przez L. Wajgla. — Opisy życia ludu, jego zwyczajów, podań i pieśni, skreślone pobieżnie przez różnych autorów, znajdując się

w przechowaniu u członka komitetu p. Kolberga, upoważnionego do okazywania ich osobom widzieć takowe sobie życzącym.

GRUPA 17. Pisanki z oznaczeniem ich barw.

Z Kołomyjskiego:

Pisanki z Łuczy, Zahajpola, Kniaźdwora, Myszyňa, Werbiaża i innych miejscowości. Pisanki żółte z Tekuczy wraz z farbą żółtą i ziołami do jej wyrobu.

Z Kossowskiego:

Pisanki z Jaworowa, Kosmacza, Pistynia, Uścieryk i z Żabiego.

Z Horodeńskiego:

Pisanki z Czortowca, Harasymowa, Niezwisk, Ty-szkowiec, Strzylcza, Serafińca, Horodnicy n. D. Potoczysk. Narzędzia do wypróżniania tychże dla łatwiejszego konserwowania.

Z Śniatyńskiego:

Pisanki z Przerwy.

Z Zaleszczyckiego:

Pisanki z Żezawy.

GRUPA 18. Rysunki, obrazy i fotografie okolic i typów ludowych.

Z Kołomyjskiego:

Akwarela T. Rybkowskiego (widok ratusza w Kołomyi). Fotografie.

Z Kossowskiego:

Wzory różne, wykonane przez K. Obsta. — Fotografie okolic Czarnohory.

Z Horodeńskiego:

Akwarele 2. T. Rybkowskiego: Typy włościan Czortowca. Fotografie typów ludowych, widoku ruin Rakowca n. Dniestrem, ruin zamku w Czernelicy, wsi Jasienowa polnego i inne.

Z Borszczowskiego:

Album widoków powiatu Borszczowskiego (fotografie).

GRUPA 19. Mapy geograficzne i t. p.

Mapka L. Wajgla do wycieczek na Czarnohorę. Plastyczne przedstawienie Czarnohory i jej stoków po rzece Czeremosz i Prut. Mapa powiatu Suiatyńskiego.

GRUPA 20. Wyroby cygańskie i narzędzia używane do takowych.

Siekiera z Werbiaża, Korolówki i Kniaźdwora (p. Kołomyjski), z Żabiego (p. Kossowski), taszka z Rożna

wielkiego (p. Kossowski), i więcierz do ryb z Uścieryk (p. Kossowski).

GRUPA 21. Zabytki przedhistoryczne i dawne.

Z Kołomyjskiego :

Strzałka znaleziona w Kołomyi. Narzędzie kamienne z Godów. Naramienniki metalowe, dzbanuszki, nóż krzemienny z Słobudki leśnej. Namiot turecki zdobyty pod Wiedniem w r. 1683 przez Stanisława Druszkiewicza herbu Bożawola, kasztelana Lubaczewskiego i Chełmskiego. Wnuka tegoż, a córka Franciszka Druszkiewicza i Konstancyi Leduchowskiej kasztelanki Wołyńskiej, wyszła za Stanisława Suffczyńskiego, i jako ostatnia z rodu Druszkiewiczów intercyzą ślubną działaną dnia 6 stycznia 1726 wniosła ten namiot jako wiano w dom Suffczyńskich (Bodzantowiczów), którego to domu obecnych czasów jest własnością.

W namiocie tym ustawiono sztuki pancerza, hełm, jatagany i t. p. oraz nargillę (fajkę turecką) pochodzącą również z r. około 1680 i przywiezioną z wojen tureckich. Tu także umieszczono portret współczesny wspomnianego Stanisława Druszkiewicza.

Z Kossowskiego :

Zbiór monet rzymskich wykopanych roku 1879 w Utoropach. Laska 8mio graniasta przyniesiona przez Kuryłę Nikoraka w r. 1815 z wojen francuskich, przeszła w spuściznie na wójta w Akreszorach, który ją ozdobić kazał w Kosmaczu.

Z Horodeńskiego:

Zabytki z wykopalisk w powiecie Horodeńskim dokonanych przez p. Wł. Przebysławskiego, obejmujące narzędzia kamienne, kościane, ceramikę, brzozy, czaszki i t. p.

Z Śniatyńskiego:

Kawałki pancerza, strzała i sztuka złotej monety z Bełłui. Oznaki cechów: szewskiego, kuszniarskiego i bednarskiego, Kopie przywilejów tychże cechów. Dyplom Władysława IV. potwierdzający przywileje Ormian.

D Z I A Ł B.

Konie, bydło i płody górskie.

GRUPA 1. Konie, owce i bydło huculskie.

Z Kołomyjskiego:

Klaczce i konie rasy huculskiej z Kołomyi, Książ-dwora i Starego Gwoźdza.

Z Kossowskiego:

Konie huculskie z Krzyworówni i Szeszor. Krowy huculskie z Szeszor. Owce i kozy z Kosmacza.

Z Sniatyńskiego:

Klaczce huculskie (i po arabie) ze wsi Borszczowa.

GRUPA 2. Drzewo, wyroby drzewne, narzędzia przy robotach lasowych i spławowych.

Z Kołomyjskiego:

Okazy w krążkach jodły, świerka, buka z Bani Be-rezowskiej. Gonty i drance, oraz przyrządy do wyrobu gontów tamże. Belki i brusy dębowe i smerekowe ze Słobudki leśnej. Krzesła jaworowe z Łuczy; krzesła,

stoliki, kanapki, etażerki, konsolle i t. p. z Książdwoła, oraz wózek elegancyki ztamtąd. Drzewo i brama z drzewa z Turki.

Z Kossowskiego :

Okazy drzewa kiedrowego (limbu) z Krzyworówni.

Siekiery do użytku w lasach z Żabiego i Kosmacza; świdry, hotłowy (łańcuchy do ściągania drzewa), gilhowy (drugi), gonty, dranice i spław z Żabiego. Meble ogrodowe, krzeselka, stolik i kanapka z Szeszor i Pistynia.

GRUPA 3. Okazy roślinności.

Z Kołomyjskiego :

Flora Kołomyjska i okazy roślin używanych do lekarstw, guseł i zabobonów przez prof. L. Wajgla.

Z Kossowskiego :

Jodła wykopana w Utoropach (petrefakt). Zbiór owadów górskich roślinom szkodliwych podał p. Hirsch z Szeszor.

GRUPA 4. Mineralogia.

Z Kołomyjskiego :

Ziemia, minerały i skamieliny z nad Czeremosza, Prutu, Dniestru, Zbrucza i Sereta, podane przez prof. L. Wajgla w Kołomyi. Nafta surowa, salonowa i gospo-

darska, oraz parafina w łuskach, płynie i tabliczkach ze Słobody rungurskiej. Plan kopalni tamtejszej, przekrój jej szybu i zbiór wyrazów technicznych tam używanych. Kamień obrobiony i popielaty (z wykopaliska) ze Słobudki leśnej. Węgiel kamienny z Myszyna i próbki asfaltu.

Z Kossowskiego:

C. k. Zarząd sanilarny w Kossowie daje geologiczny przekrój tamtejszego pokładu soli wraz z mapą kopalni, oraz okazy soli kamiennej, warzonkowej, omokowej (kreży) i nawozowej, wreszcie flaszkę surowicy (solanki). Maź naftowa ze wsi Prokurawy.

Z Sniatyńskiego:

Węgiel kamienny w znacznej ilości, oraz niektóre narzędzia górnicze i mapa przekroju kopalni w Nowosiółce.

I
H
K
M

BIBLIOTEKA

B. 227